

## A program

**Szekcióvezető:** Szijártó Zsolt

**11.00 – 11.20:** György Péter (ELTE Média Tanszék): *Az elméletek és az új médiumok – a demokratikus és hierarchikus normák*

**11.20 – 11.40:** Havasréti József (PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék): *Beke László a Helikon-folyóirat underground számában*

**11.40 – 12.00:** Tóth Eszter (PTE Nyelv és kommunikáció doktori program): *Pszichorealizmus. Művészet és pszichiátria találkozása a '80-as évek pécsi neoavantgárdjában*

**12.00 – 12.30:** Vita

**12.30 – 13.30** Ebédszünet

**Szekcióvezető:** Feischmidt Margit

**13.30 – 13.50:** Hadas Miklós: *A tudomány mint művészet*

**13.50 – 14.10:** Szijártó Zsolt (PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék): *„'Új médiumok' – mi a teendő?(1989)” Egy utóirat 2022-ből*

**14.10 – 14.30:** Lázár Eszter (Magyar Képzőművészeti Egyetem): *Széljegyzetek egy szakalapításhoz*

**14.30 – 15.00:** Vita, kávészünet

**Szekcióvezető:** Maksa Gyula

**15.00 – 15.20:** Doboviczki Attila (PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék): *Miért használt fotókat a Pécsi Műhely?*

**15.20 – 15.40:** Csengel-Plank Ibolya (Országgyűlési Múzeum): *Példa a jelentésváltozás és az interpretáció folyamatára a modern építészetben*

**15.40 – 16.00:** Pólya Tamás (PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék): *A videojáték mediális sajátosságairól – definíciós kísérlet és intermediális párhuzamok*

**16.00 – 16.30:** Vita, a találkozó zárása

...

**17-órától** közös vacsora

## Az előadások összefoglalója

**György Péter (ELTE Média Tanszék):**

***Az elméletek és az új médiumok – a demokratikus és hierarchikus normák***

Előadásomban Beke László kortárs elméletekhez való viszonyáról beszélek, illetve a nagy és hagyományosan elfogadott elméletekkel való tartózkodó viszonyának összefüggéseiről, azaz a jelen megértésének stratégiáiról és a különféle elméletek mediális kontextusairól, ami Beke Lászlót nagyon komolyan foglalkoztatta. S mindez párhuzamosan volt jelen a művészettörténet tiszteletével, amelynek ugyanakkor nem volt mindig átjárása a jelenidőben tapasztaltakhoz.

**Havasréti József (PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék):**

***Beke László a Helikon folyóirat underground-számában***

A Helikon világirodalmi folyóirat 1976/1-es számában jelent meg Beke László Underground művészet című írása. Előadásom elhelyezi Beke írását az underground kultúrával foglalkozó fontosabb koncepciók kontextusában, valamint rekonstruálja Beke sajátos pozícióját abban a fogalmi térben, mely a szóban forgó tematikus szám közleményein keresztül felrajzolódott a korabeli olvasók számára. Befejezésül párhuzamba állítom Beke tanulmányát Molnár Gergely Eszme és gyakorlat című, ugyancsak 1976-ban publikált és ugyancsak a nemzetközi ellenkulturális törekvéseket elemző írásával.

**Tóth Eszter (PTE Nyelv és kommunikáció doktori program):**  
***Pszichorealizmus. Művészet és pszichiátria találkozása a '80-as évek pécsi neoavantgárdjában***

Beke László meghatározó szerepet játszott abban, hogy a 2007-ben bezárt Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet Pszichiátriai Múzeuma a MTA Művészettörténeti Kutatóintézetéhez került. Több előadásában és írásában megjelölte azt az interdiszciplináris mezőt, amelyben az MTA Pszichiátriai Művészeti Gyűjtemény tovább hivatott működni: a kulturális- és vizuális antropológia, a kultúra-és társadalomtudomány, a művészet és a pszichiátria megszgyein, találkozási pontjain. Beke László már az 1980-as években felfigyelt a pszichiátriai intézetek alkotásaira. Művészettörténész-művész-pszichiáter kollektív gondolkodásának figyelemre méltó látletele egy pécsi projekt, amely az országos szintéren az egyik legkiemelkedőbb korai, tudományos területek határain átívelő együttműködés. Beke Dr. Jádi Ferenc pszichiáterrel karöltve rendezett Pszichorealizmus címmel kiállítást az Ifjúsági Házban, majd ugyanezzel a címmel Kismányoki Károly készített animációs filmet, melyek kapcsán közös céljuk a pszichiátriai intézetben élő alkotók világának rekonstruálása, megmozgatása volt.

**Hadas Miklós: *A tudomány mint művészet***

„A tudományos munka a haladás része. Ezzel szemben a művészet területén – ebben az értelemben – nincs haladás. Egy olyan műről, amely művészi értelemben igazi beteljesülés, soha senki sem jelentheti ki, hogy felülmúlta egy másik, amelyik szintén beteljesülés. Ezzel szemben a tudomány minden embere tudja, hogy az, amit csinált, tíz, húsz, ötven év alatt elavul. Ez a tudomány sorsa, sőt ez a tudományos munka értelme, ennek van alárendelve és ezt szolgálja egészen sajátos, valamennyi más – ugyanezen törvénynek alávetett – kulturális elemtől eltérő értelemben: minden tudományos beteljesülés új kérdéseket jelent, és azt akarja, hogy felülműlják és elavuljon.” Vajon igaza van-e Max Webernek, amikor a Tudomány mint hivatásban imígyen állítja szembe egymással a tudományt és a művészetet? Vajon léteznek-e átmenetek – s amennyiben igen, vajon mifélek – e tevékenységi területek között? Vajon mit tehetünk, ha művészettörténészként ellenállhatatlan késztetést érzünk arra, hogy „belenyúljunk a művészetbe”? És mit tehetünk, ha társadalomtudósként képtelenek vagyunk elhessegetni a gondolatot, hogy tulajdonképpen művészként létezzünk?

**Szijártó Zsolt (PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék):**  
***„'Új médiumok' – mi a teendő?(1989)” Egy utóirat 2022-ből.***

Az előadás középpontjában a médium-fogalom változása, különösen az új médiumok megjelenésével létrejövő művészeti-kulturális, sokszor társadalmi szintű átalakulások elemzése áll. Ez a probléma Beke László életművében folyamatosan jelen volt, több aspektusból (történeti, műfajtipológiai) szempontból igyekezett rá lehetséges válaszokat megfogalmazni. Jelen előadás egy 1989-es konferencián elhangzott, majd nyomtatásban megjelent tanulmányát alapul vége azt vizsgálja, hogy a jelen mediális átalakulása és az erre reflektáló médiaelméletek kapcsán milyen tanulságai vannak a Beke-féle megközelítésnek. Az empirikus hátteret egy kiállítás néhány médiaművészeti munkájának elemzése jelenti.

**Lázár Eszter (Magyar Képzőművészeti Egyetem):**  
***Széljegyzetek egy szakalapításhoz***

Előadásomban azokból a Beke Lászlóval készített interjúkból indulok ki, amelyeket doktori kutatásom alatt személyes archívumának áttekintése közben rögzítettem. A „mindent archiváló” művészettörténész dokumentumai közül elsősorban az 1990 és 1995 közötti időszakra fókuszáltam, és azon belül is a Magyar Képzőművészeti Egyetem (akkor még Főiskola) átalakulásával kapcsolatos iratokat, jegyzeteket, újságcikkeket tanulmányoztam. 1990 őszén új oktatók, művésztanárok kezdtek el tanítani az intézményben, ezzel párhuzamosan a művészeti oktatás megújítását célzó új szakok bevezetéséről is egyeztetések folytak. Az Interdiszciplináris szak koncepcióját Beke László dolgozta ki, és annak ellenére, hogy többszöri próbálkozásra sem sikerült akkreditálni, jó pár évig működött. A szak koncepciója nemcsak a művészetoktatás elméleti keretire tett javaslatokat, hanem a művészek (ön)menedzselési ismereteinek elmélyítését is hangsúlyozta. Előadásomban a művészeti felsőoktatásban az 1990-es években elterjedt interdiszciplináris szemlélet sajátosságait szeretném megvizsgálni pár hazai és nemzetközi példán keresztül.

**Doboviczki Attila (PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék):**

**Miért használt fotókat a Pécsi Műhely?**

Beke László és a Pécsi Műhely pályája a hetvenes években számos esemény kapcsán találkozott, elég csak az Elképzelés (1971) projektre, vagy a zágrábi Xerox (1973), illetve a Szövegek/Text (1973) kiállításokra gondolni. Beke számos esetben mint teoretikus is szerepet vállalt a Műhely életében: 1970-ben a Magyar Építőművészet folyóiratban elsők között publikál munkáikról, 1974-ben ő nyitja meg Pinczehelyi Sándor első önálló kiállítását a Janus Pannonius Múzeumban. . .

A Miért használ fotókat az A.P.L.C.? című tanulmánya 1972-ben jelent meg a Fotóművészet folyóirat februári számában. Beke ebben funkcionális alapon próbálja meg behatárolni a fotónak az akcióművészetben, a projekt-művészetben, a land art-on és a konceptuális művészetben játszott szerepét. Az előadás azokból a dokumentumokból és művekből válogat, melyek ebben a vonatkozásban is Beke László és a Pécsi Műhely munkásságának közös metszéspontját adják.

**Csengel-Plank Ibolya (Országgyűlési Múzeum):**

**Példa a jelentésváltozás és az interpretáció folyamatára a modern építészetben**

Beke László építészettörténeti kutatásaira visszaemlékezve beszélt arról, hogy a Kozma Lajosról írt könyvének írásakor jutott arra a következtetésre, hogy az építészetet a fényképeken keresztül is meg lehet érteni és ismerni. Előadásomban a modern építészetről készült korabeli fényképek példáján mutatom be azt, hogy a dokumentációs céllal készült felvételek interpretációja hogyan változik a kép környezetének és használatának hatására. Vizsgálom azt is, hogy az illusztrált folyóiratok hogyan váltak az építészeti ismeretek legfőbb közvetítőivé a két világháború között.

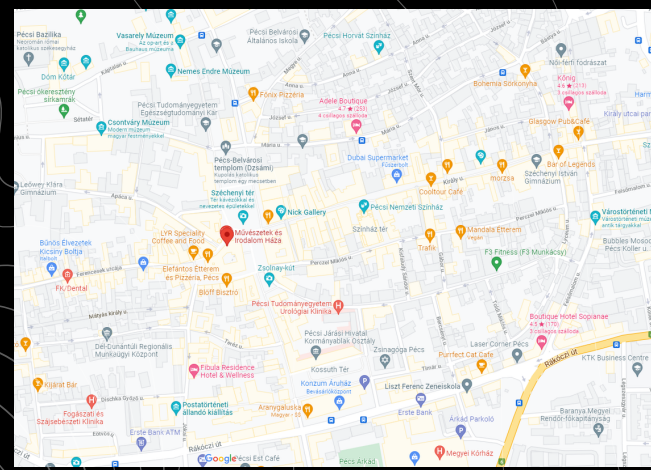
**Pólya Tamás (PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék):**

**A videojáték mediális sajátosságairól – definíciós kísérlet és intermediális párhuzamok**

Arról gondolkodom, hogy mit remediál a videojáték. Igyekszem úgy definiálni, mint ami egy az intermediális kapcsolatai felől is értelmezhető művészi tárgy. Miért? Mert ha új médium kerül a kezünkbe, Beke László szerint az első, hogy „meg kell tanulnod kezelni”; majd a „javasolt tanfolyam: konfrontálás a régi médiumokkal, amelyeket már ismersz (vagy azt hiszed, hogy ismersz): a tévével, a rádióval, a fotóval, a filmmel, a magnóval, a diával, az emberi testtel.” E szembesítés során – így Beke – megtanuljuk az új médium használatát, és megtanuljuk a régi médium új használatát. S közben felfedünk – reménykedem, talán – néhányat a médium sajátos és nemsajátos esztétikai lehetőségei közül. Beke biztat: „a folyamat végére az új médium is megváltozik”, aztán lehűt: „s az egészet kezdheted újra.” Ebből áll a próbálkozás.

2022. MÁRCIUS 1. (KEDD)  
MŰVÉSZETEK ÉS IRODALOM HÁZA |  
BREUER MARCEL TEREM

Pécs, Széchenyi tér 7-8.



Pécsi Tudományegyetem  
Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar  
Társadalom- és Médiatudományi Intézet  
Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék



# Kultúra- és médiatudományi reflexiók Beke László életművére

Workshop a Kommunikáció, média és kultúra  
doktori program és a PTE Kommunikáció- és  
Médiatudományi Tanszék szervezésében